

Skattemässiga följder av invandringen till Sverige

I denna artikel skattas den statliga skattemässiga nettovinsten av invandring med hjälp av en enkel nuvärdesberäkning. Analysen tar på ett utförligt sätt hänsyn till uppbyggnaden av det svenska skattesystemet och det statliga utgiftsmönstret. I basfallet blir nettovinsten betydande – över 500 000 kr per invandrare – om han/hon är i åldersgruppen 16–34 år. Nettovinsten är i stor utsträckning åldersberoende: Nuvärdet är 2 miljoner högre för en immigrant som kommer vid 21 års ålder än för en som kommer vid 66 års ålder. Genom att vikta skattningarna med 1990 års åldersfördelning bland nya invandrare finner Storesletten att den genomsnittliga nettovinsten per immigrant är 335 700 kr.

Introduktion

Invandringen till Sverige har ökat kraftigt under det senaste decenniet, och relativt sin storlek är Sverige ett av de länder som tagit emot flest invandrare i världen. Sedan 1989 har den årliga invandringen varit omkring 0,67 procent av den totala befolkningen (dvs omkring 57 000 personer). Borjas [1994] menar att de skattemässiga konsekvenserna av en invandring av den här storleken är omfattande och denna uppfattning avspeglas också i svenska massmedia. Många anser att invandringen utgör en enorm börda för samhället. Svenskarnas attityd gentemot invandrare är betydligt mer negativ nu än för 20–30 år sedan och kostnaderna är ett huvudargument mot en fortsatt ström av invandrare.

Ett av Invandrapolitiska kommitténs direktiv var att uppskatta kostnaderna för invandring. Detta aktualiserar behovet av en vetenskaplig kvantitativ studie av de skattemässiga konsekvenserna av framtida invandring till Sverige. Kostnader och intäkter varierar mycket med ålder, både för invandrare och infödda svenskar. Typiskt sett utvecklar sig nettointäkterna för en ”ny” invandrare på följande sätt över tiden: Efter en kort period med höga kostnader efter ankomsten till Sverige följer en lång period av stora skatteintäkter. Efter pensioneringen kommer nettoflödet till staten vanligen att vara negativt (p g a pension, hälsovård, osv).

För att värdera nettointäkten av en ny invandrare måste man betrakta invandring som en allmän investering. Värdet av en investering mäts som nuvärdet av framtida kostnader och intäkter.¹ Det bör påpekas att det här (korrekta) sättet att beräkna nettointäkten av invandring i väsentliga avseenden skiljer sig från en annan (mycket vanlig) metod som innebär att man beräknar vinst eller förlust ett givet år av samtliga invandrare som just då lever i landet. Det senare tillvägagångssättet har använts för Sverige (Wadensjö [1973], Ekberg [1983], Gustavsson [1990] och Ekberg & Andersson [1995]) och för åtskilliga andra länder (t ex Muller & Espenhede [1985], Huddle [1994] och Passel [1994] för USA). Media har ofta tolkat resultaten som invandringens kostnad, vilket är missledande av följande orsaker:

1. Två tredjedelar av statens utgifter är åldersberoende vilket innebär att åldersstrukturen för den grupp man studerar kommer att bestämma nettokostnaden ett specifikt år. Det betyder att den aggregerade kostnaden för en grupp ett givet år säger lite eller ingenting om det allmännas nettovinst för en individ i denna grupp sett över hans/hennes hela livstid.
2. Stora kostnader som ligger i framtiden (t ex pensioner och sjukförsäkringskostnader för pensionärer) bör inte tas med till sitt fulla värde om man på ett korrekt sätt skall beräkna ”investeringens” nuvärde. Genom att addera kostnader och intäkter för ett specifikt år, kommer framtida kostnader och intäkter att få för stor vikt.

¹ Nuvärdet beräknas genom att framtida kostnader och intäkter diskonteras.

3. Staten kan ha temporära underskott, men på lång sikt måste budgeten vara balanserad. Om staten har ett stort underskott under det år då kostnaden för en specifik grupp beräknas, kommer framtida skatteintäkter från denna grupp att undervärderas eftersom medborgarna kommer att tvingas betala mycket högre skatter i fram-tiden (eller drabbas av offentliga nedskärningar). Att korrigera skatteintäkterna så att budgeten balanseras under beräkningsåret kommer inte nödvändigtvis att undanröja problemet, eftersom skatteintäkterna i alla fall kommer att bli mycket mindre (och kostnaderna högre) av rent demografiska skäl när "baby-boom"-generationen går i pension om 15–30 år. Detta är omöjligt att fånga i en statisk analys.
4. Sverige kommer aldrig att i någon större omfattning skicka tillbaka invandrare till deras respektive hemländer. Den politiskt relevanta frågan är därför vilka, och hur många, nya invandrare vi skall ta emot. Huruvida de invandrare som redan finns i landet utgör en skattemässig nettobörda är därför på det hela taget oväsentligt.

Syftet med denna artikel är att beräkna den offentliga sektors nettovinst för olika typer av nya invandrare, uttryckt som nuvärdet av framtida skattebetalningar, transfereringar och förändringar i statlig konsumtion. Jag kommer särskilt att studera hur nettointäkten från en invandrare beror av kön och ålder vid tidpunkten för invandringen. Jag vill understryka att detta *inte* är en samhällsekonomisk analys utan enbart en dynamisk studie av invandringens effekter på kostnader och intäkter för stat och kommun.

Den modell som används bygger delvis på Storesletten [1995], som genomför liknande beräkningar för USA. De nyckelantaganden som görs är att framtida invandrare och de som redan bor i Sverige har likartade karaktäristika, nuvarande statliga utgifter är oförändrade medan skatter sätts så att budgeten är balanserad på längre sikt, givet en initial statlig skuld. Analysen har gjorts med en sk överlappande generationsmodell, vilket ger utrymme för en dynamisk analys av skattepolitik och pensionsystem. Modellen tar hänsyn till det nya (planerade) pensions-systemet och den beskriver systemen med statliga transfereringar och skatter på ett detaljerat sätt. Den är parameteriserad med data från Ekberg [1995] och med Arbetskraftsundersökningens (AKUs) data gällande utländsk arbetskraft för våren 1995.

Det råder en stor osäkerhet vad beträffar framtida invandras inkomster, fertilitet och återvändandefrekvens. Beräkningarna i denna artikel är i motsvarande mån osäkra och man bör därför vara ytterst försiktig när man tolkar resultaten. Studien skall kanske bäst förstås som ett redskap för att bestämma vilka faktorer som har betydelse för nettovinsten för staten av invandringen till Sverige. Med denna reservation i minnet vill jag ändå påpeka att mitt val av parametrar varit relativt konservativt (vad avser skattningar av framtida vinster). Jag anser därför att resultaten beskriver en lägsta rimlig gräns för statens nettovinst av en ny "medelinvandrare".

Analysen ger vid handen att de potentiella vinsterna av invandring är stora, speciellt för invandrare som är 20–30 år när de kommer till Sverige, i medeltal mer än 700 000 kr. För invandrare som är äldre än 50 och yngre än 10 år när de kommer synes nettokostnaden vara betydande, i vissa fall över 1,2 miljoner kr. Medelinvandrarerna genererar en vinst för staten på 335 700 kr, givet den grundläggande parameteriseringen.

Resultaten är ytterligt beroende av hur invandrarerna tas emot på arbetsmarknaden. Det gäller framför allt den förväntade nivån på arbetskraftsdeltagandet för nya immigranter. Mina resultat kan också uttryckas i termer av den nivå på arbetskraftsdeltagandet som måste till för att nettointäkten skall bli positiv, dvs för att en "investering" i invandring skall bli lönsam. I brist på lämpliga svenska beteckningar kommer jag att kalla denna för *break-even*-nivån.

För en 25-årig manlig invandrare är *break-even*-nivån så låg som 37 procent, medan medeltalet för alla invandrare (med nuvarande åldersfördelning) är 57 procent. Som jämförelse kan nämnas att den genomsnittliga nivån på arbetskraftsdeltagandet bland invandrare är 67 procent medan den är 83 procent för svenskar.

De beräknade nettointäkterna är mycket känsliga för olika antaganden. Några viktiga faktorer är löneutvecklingen i ekonomin, valet av diskonteringsränta, utflyttningsfrekvens, fertilitet och, som ovan nämnts, förhållandena på arbetsmarknaden. Data- och modellsektionerna nedan visar hur modellen är konstruerad och hur årliga vinster och förluster är uträknade. Otåliga läsare nöjer sig förmodligen med att läsa sektionen som redovisar resultaten.

Data

Mina data är hämtade från Riksförsäkringsverket [1995] och Statistiska Centralbyrån [1995]. Dessutom används information från AKU om anställningar, arbetslöshet och tjänstledigheter. Omkring 52 000 svenskar och 6 000 invandrare mellan 16 och 64 år ingick i undersökningen 1995. Uppgifter om ålder och kön ingår i undersökningen men inte nationellt ursprung och ålder vid immigrationstillfället.

Uppgifterna om invandrades inkomster och socialbidragberoende kommer från tabellerna i Ekberg [1995]. Alla invandrare bosatta i Sverige 1991 ingår. Denna källa innehåller årslöner och socialbidragsutbetalningar för varje enskild invandrargrupp.

Modellen

Befolkningen

I modellen beskrivs Sveriges befolkning från 1993 och framåt, under antagandet att nativitets- och mortalitets-siffrorna från 1992 är oförändrade och att framtida invandrare har samma karaktäristika som de som invandrat under det senaste decenniet (vad gäller antal, ursprung, ålders- och könsfördelning).

Barn till invandrare räknas som svenskar, och invandrare i Sverige förväntas inte återvända till sina ursprungsländer. Det senare antagandet tänkte jag återkomma till senare.

Befolkningsdynamiken är enkel. Storleken på varje kvinnlig kohort för ett givet år ger antalet födselar och mortaliteten beror på ålder och kön. Detta ger en genomsnittlig befolkningsökning på 0,92 procent.

Arbetsmarknaden

Löner, sysselsättning och arbetslöshet varierar med ålder, kön och nationellt ursprung. Lönerna förväntas stiga i samma takt som BNP, dvs med 1,5 procent per år. Arbetsför ålder är 20–64 år, och alla på arbetsmarknaden förväntas pensioneras vid 65 år. Jag antar att nya invandrare inte har någon effekt på löner och arbetsliv.² Undersökningar från USA ger rikligt stöd för detta antagande (Se Borjas [1994] för en översikt).

Löner, sysselsättning och arbetslöshet för framtida immigranter beräknas vara samma som för dagens invandrare. Dessa variabler påverkas av ursprung, kön, ålder och antal år i Sverige. Tvärsnittsdata från Ekberg [1995] har använts för att skatta inkomster inom olika befolkningsgrupper som en funktion av ålder och kön och antal år i landet.

Uppgifter om sysselsättning och arbetslöshet är hämtade från AKU-undersökningen för perioden januari till juni 1995. Den öppna arbetslösheten uppskattas till 6,8 procent för infödda män och 4,7 procent för infödda kvinnor. Motsvarande siffror för invandrare var 12,5 procent för män och 8,3 procent för kvinnor. Notera att denna data-källa inte identifierar nationellt ursprung.

Uppgifter om sjukfrånvaro inom varje grupp är hämtade från Riksförsäkringsverket [1995]. Omfattningen av föräldrarledighet är beroende av gruppens fertilitet.

Skattepolitiken och statens budget

I modellen beskrivs statens agerande i termer av en regel för offentlig konsumtion, ett transfereringssystem (inklusive pensionssystem) och ett skattesystem. Skattepolitiken liknar i stor utsträckning den svenska, med undantag för att budgeten på lång sikt är balanserad.

² Ett sätt att skatta de möjliga negativa effekterna av invandring på arbetsmarknaden utan att formulera en komplett allmän jämviktsmodell är att använda (redan estimerade) elasticiteter för lön och sysselsättning med avseende på en ökning i arbetsutbudet.

De statliga utgifterna antas växa i samma takt som BNP, med justeringar för förändringar i befolkningens åldersstruktur. Omkring två tredjedelar av statens utgifter för varor och tjänster är åldersberoende, och jag använder mig av de skattningar som gjorts i Ekberg & Andersson [1995, s 106] (dessa inkluderar arbetsmarknadspolitiska åtgärder, sjukvård, utbildning, osv). Därutöver tillkommer fasta statliga utgifter (som försvar och infrastruktur).

Statliga transfereringar är socialbidrag, generella transfereringar, arbetsrelaterade transfereringar och pensioner. Socialbidrag och bostadsbidrag är inte beskattningsbara och betalas ut som en kontant klumpsumma till dem som står utanför arbetsmarknaden (de sysselsatta får inga bidrag). Generella utbetalningar (barnbidrag och studiestöd) är beskattningsbara och betalas ut som en klumpsumma. Arbetsrelaterade transfereringar är kompensation för föräldrarledighet, rehabilitering, sjukskrivning (endast den del som betalas av staten), och arbetslöshetsersättning. Dessa transfereringar är bundna till inkomsten, och ersättningsnivåerna är satta nära de som gällde i december 1995.

Ålderspensionen är en variant av det planerade nya pensionssystemet (se Riksförsäkringsverket [1995b]). Pensionen är som förut bunden till tidigare inkomster men har ett lägre golv för utbetalning. Jag antar att sjukbidrag, förtidspension, efterlevandepension, barnpension, handikappersättning och bostadsbidrag kommer att förbli oförändrade i det nya systemet men indexerade gentemot löneökningarna. I modellen är dessa pensioner utbetalade som en kontant klumpsumma till icke-sysselsatta i varje grupp.

Skattesystemet utgörs av en 27-procentig konsumtionsskatt, en 38-procentig arbetsgivaravgift och en 37-procentig skatt på inkomster upp till 180 000 kr. För inkomster över 180 000 kr gäller en skattesats på 62 procent. Förmögenhetsskatten är satt till noll eftersom statens intäkter från förmögenhetsskatt knappast överskrider inkomstbortfallet från ränteavdragen.

På lång sikt måste statens budget vara balanserad.³ Statsskulden är initialt 85 procent av BNP.⁴ Med en given befolkningsutveckling och givna löneökningar, innebär detta vissa begränsningar på skatteintäkterna. En lösning är att fixera statens utgifter och sätta inkomstskatterna på en nivå så att budgeten på lång sikt balanseras. Det är vad jag har valt att göra här, och därför är modellens inkomstskattenivåer lagda på 37 procent och 62 procent, vilket avviker från de nuvarande svenska skattenivåerna på 30 procent och 55 procent. Man kan tolka detta som en ögonblicklig skattereform för att lösa statens budgetunderskottsproblem. Om de nödvändiga skattenivåerna verkar låga, tänk på att dessa nivåer täcker all inkomst och att det inte finns några skatteavdrag.

Nuvärdesberäkningar

Statens nettointäkt för en individ ett visst år är summan av den inbetalda skatten minus utbetalade transfereringar och den del av den statliga konsumtionen som hänför sig till individen. Jag beräknar det offentliga kostnader och intäkter för en *marginell* invandrare, och tar i likhet med t ex Wadensjö [1973] och Ekberg & Andersson [1995] därför *inte* med fasta offentliga kostnader för invandrare. *Figur 1* visar i detta fall årliga nettointäkter för svenskar i åldern 1–100, och för en genomsnittlig immigrant som invandrade vid ett års ålder.

Nuvärdet för staten av att släppa in en immigrant beräknas sedan genom att de framtida nettointäkterna diskonteras till tidpunkten för immigrationen. Det bör påpekas att beräkningen gäller för ett "genomsnittligt" ursprungsland. I några fall har jag också tagit genomsnittet för kön och ålder. Diskonteringsräntan är satt till 3,5 procent, dvs samma som i Lundvik [1995].

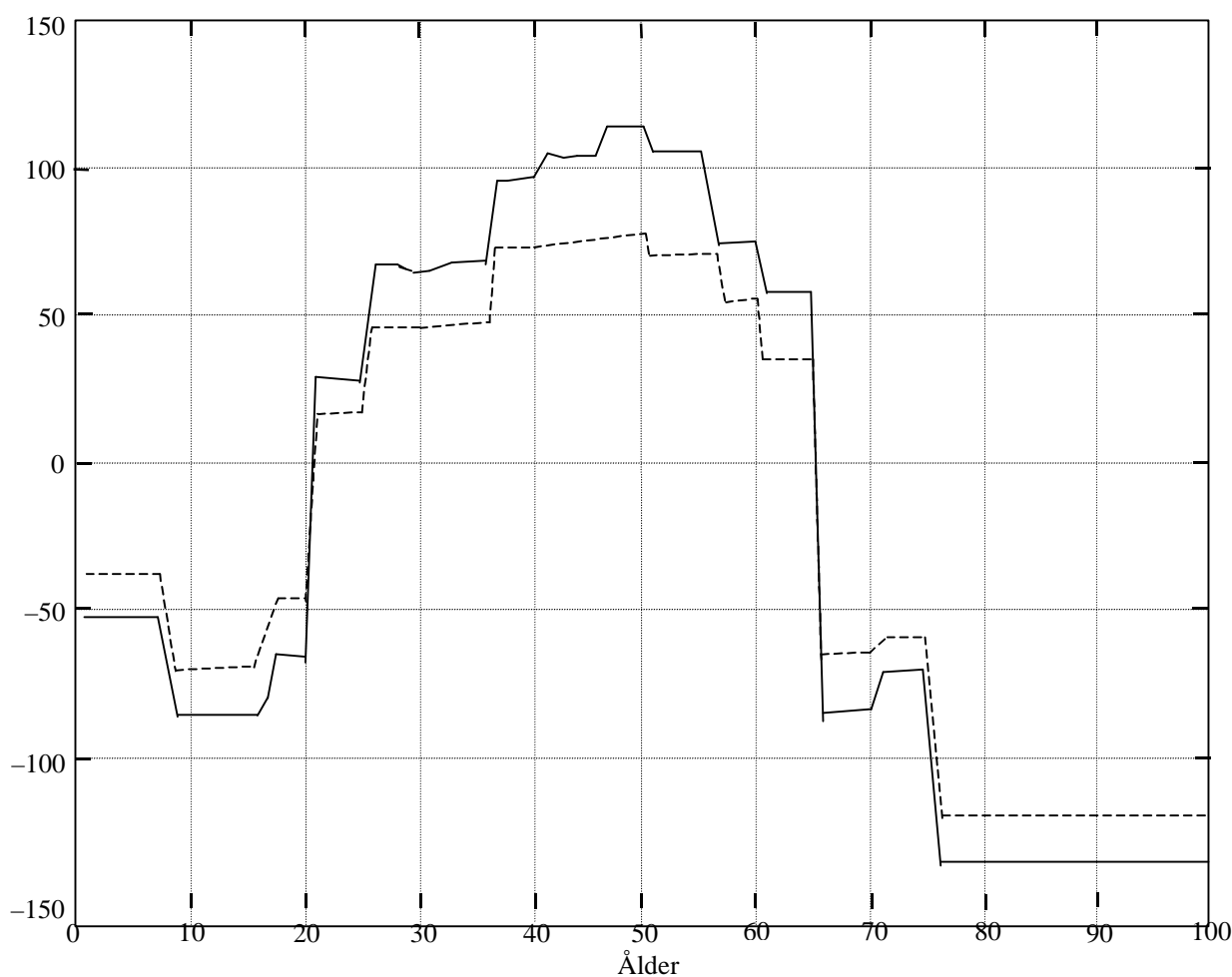
Observera att de barn som invandrarna får i framtiden också utgör en statlig nettovinst eller nettoförlust.⁵ För att beräkna den statliga nettovinsten av att släppa in en immigrant måste man addera även nuvärdet av dessa vinster/förluster.

³ Givet att räntan på statsskulden är större än tillväxten i BNP.

⁴ Detta exkluderar reserver i pensionsfonderna (som uppgår till ungefär 30–40 procent av BNP). Jag förutsätter att reserverna används till att finansiera övergången till det nya pensionssystemet. Ett alternativ vore att ha det gamla ATP-systemet i modellen och inkludera reserverna som offentlig förmögenhet.

⁵ De invandrabarn som fötts innan föräldrarna kommit till Sverige räknas som separata invandrare.

Figur 1 Det offentligas årliga nettointäkter för svenskar i åldern 1–100 (—), och för genomsnittliga immigranter som invandrade vid ett års ålder (- -).

Resultat

Ett basfall

Den förväntade nettovinsten av en svensk nyfödd är -46.000 kr. *Figur 2* (mittenkurvan) visar den förväntade statliga nettovinsten av att låta en genomsnittlig immigrant med en ålder på i år, få stanna i Sverige. Åldern vid tidpunkten för invandringen, dvs i , är ritad på den horisontella axeln med en skala från 1–100. Varje punkt i *Figur 2* visar det diskonterade nuvärdet (summan) av de betalningsströmmar över tiden som åskådliggjordes i *Figur 1*. Nuvärdet av ett svenskt nyfött barn är markerat med en asterisk på den vertikala axeln. Den övre och den undre kurvan i *Figur 2* representerar nuvärdet av kvinnliga respektive manliga invandrare.⁶

Enligt dessa beräkningar är den statliga nettovinsten (dvs nuvärdet) av att släppa in 16–34 år gamla invandrare ungefär 670 000 kr. En snabb överslagsräkning ger vid handen att 1,8 miljoner nya invandrare (som är 16–34 år gamla vid ankomsten) skulle ge en statlig nettovinst av samma storlek som den nuvarande statsskulden. Samtidigt är nettokostnaderna för gamla och mycket unga invandrare höga (mer än 1,2 miljoner kr för en 66 år gammal invandrare). Resultaten är inte överraskande. Pensioner, sjukvård, barnomsorg och skolundervisning medför stora kostnader. Den positiva nettoeffekten av unga immigranter med utländsk utbildning är stor.

⁶ 89 procent av föräldrapenningen utbetalas till mödrar, så *Figur 2* överdriver kostnaderna av kvinnliga invandrare eftersom beslut om vård av barn fattas gemensamt inom hushållen.

Man kan vikta kurvan i *Figur 2* med åldersfördelningen av nya immigranter för att mäta den förväntade nettovinsten för en "genomsnittlig" invandrare (beakta att de flesta nyligen invandrade till Sverige är unga). Resultatet blir då 335 700 kr.

Att invandra till Sverige och få arbetstillstånd är en komplicerad process om man inte är EES-medborgare. En stor del av de blivande invandrarnas produktiva tid slösas bort i väntan på arbetstillstånd, i asylmottagningar eller på polisförhör mm. Att påskynda denna process skulle innebära mycket små kostnader för Invandrarverket, dessutom skulle andra myndigheter gynnas genom ökade skatteintäkter och lägre kostnader för underhåll. Om den blivande invandraren ställs till arbetsmarknadens förfogande ett år tidigare än vad som nu är fallet skulle den statliga vinsten bli 51 000 kr per invandrare.

Arbetskraftsdeltagandets break-even-nivå

Ett alternativt sätt att presentera mina resultat är att för nya invandrare beräkna break-even-nivån för arbetskraftsdeltagandet som jag definierade den tidigare, dvs den lägsta nivå på arbetskraftsdeltagandet som krävs för att nuvärdet av en ny invandrare skall vara positivt. Resultatet visas i *Figur 3*, där mellankurvan visar att break-even-nivån för nya immigranter i åldersgruppen 21–27 år endast ligger på 45 procent. Om resultaten viktas med åldersfördelningen hos nya immigranter fås en genomsnittlig break-even-nivå på 57 procent. Jämförelsevis är den nuvarande genomsnittliga sysselsättningsnivån, för åldersgruppen 21–65 år, 66,4 procent för invandrare och 82,3 procent för svenskar.

Känslighetsanalys

Arbetsmarknadssituationen för nya invandrare har varit hård de senaste fem åren, speciellt för flyktingar. 1993 års sysselsättningssiffror för flyktingar i åldern 20–64 som varit i Sverige mellan 2 och 4 år, var 25,2 procent för män och 22,2 procent för kvinnor. Ett absolut värsta scenario skulle vara att marginella invandrare ligger på samma sysselsättningsnivå som gäller för nyanlända flyktingar. I detta värsta scenario tar vi alltså inte hänsyn till att sysselsättningsnivån normalt höjs efter det att invandrarna varit en längre tid i landet. I denna beräkning är det genomsnittliga nuvärdet för en ny immigrant –505 000 kr. För åldersgrupperna var och en för sig framgår nuvärdet av den undre kurvan i *Figur 4*. Min åsikt är att detta utgör en absolut undre gräns för invandringens nettointäkter. Observera att resultaten är mycket känsliga för förändringar i invandrarnas sysselsättningsgrad: en enprocentig ökning av sysselsättningsnivån höjer det genomsnittliga nuvärdet med mer än 26 500 kr.

Hittills har antagits att det inte sker någon återutvandring. Detta är ett bekvämt antagande eftersom man vet mycket litet om vilka det är som återvänder till sina ursprungsländer. Många blivande immigranter kommer antagligen att lämna Sverige innan de dör. För att kontrollera hur pass känsliga resultaten är i detta avseende, så har jag beräknat nuvärdeskurvan under antagandet att 25 procent av de nya invandrarna kommer att lämna Sverige vid 65 års ålder. Jag antar också att de som återvänder till sina ursprungsländer inte inkasserar någon pension efter det att de har åkt. I viss utsträckning går det faktiskt att inkassera pension också om man lämnat Sverige men det bortses från här. *Figur 5* visar nuvärdeskurvan under dessa antaganden. Observera hoppet i kurvan vid 65 års ålder. Detta hopp följer av antagandet att alla immigranter som anländer efter 65 års ålder stannar. Det vägda genomsnittliga nuvärdet för nya immigranter är i detta fall 450 000 kr.

Storesletten [1995] fann att den amerikanska nettovinsten av immigration är nära förbunden med invandrarnas fertilitet. För att testa hur känsliga resultaten är för det grundläggande fertilitetsantagandet (att alla kvinnor är lika fertila) har jag gjort en kalkyl under antagandet att invandrarkvinnor är 50 procent mer fertila än svenskor. Det genomsnittliga nuvärdet ökar då till 376 000 kr (eftersom den nödvändiga inkomstskattenivån ökar med 1,4 procentenheter och fertiliteten är 50 procent högre också för invandrarkvinnor som redan bor i Sverige). Resultaten är alltså inte känsliga för antagandet om invandrarkvinnors fertilitet.

En sänkning av den årliga tillväxten till 0 procent minskar nettointäkterna av immigrationen dramatiskt. Nuvärdet av en genomsnittlig invandrare faller då till 184 000 kr (se *Figur 6*).

En realränta på 3,5 procent kan vara för låg. Om räntan ökar till 5 procent (den nuvarande återbäringen på svenska realobligationer), sänks nuvärdet för en genomsnittlig invandrare till 190 000 kr. Den resulterande nuvärdeskurvan (streckad linje) jämförs med basfallet i *Figur 7*.

I *Figur 8* visas nuvärdeskurvan för immigranter födda utanför EES-området. I den gruppen är det genomsnittliga nuvärdet 236 000 kr. Eftersom vi inte har tillgång till enskilda länders sysselsättningsdata förklaras det lägre nuvärdet i denna grupp av högre bidragsberoende och lägre löner.

Slutsatser

Denna artikel skattar den statliga nettovinsten av invandring med hjälp av en enkel nuvärdesberäkning där hänsyn tas både till det svenska skattesystemet och till det statliga utgiftsmönstret. I basfallet blir nettovinsten betydande – över 500 000 kr per immigrant – i åldersgruppen 16–34 år. För invandrare över 50 år är nettoförlusten emellertid väsentligt större än 500 000 kr per immigrant. Genom att vikta skattningarna med 1990 års åldersfördelning bland nya invandrare finner jag att den genomsnittliga nettovinsten per immigrant är 335 700 kr.

Beräkningarna är uppenbart känsliga för ändrade antaganden vad gäller arbetsmarknadsförhållanden, utflyttning löneökningstakten, och valet av diskonteringsränta. Däremot är de robusta med avseende på invandrarnas fertilitet.

Referenser

- Borjas, G, [1994], "The Economics of Immigration", *Journal of Economic Literature*, vol 32, s 1667–1717.
- Ekberg, J, [1983], *Inkomsteffekter av invandring*, doktorsavhandling, Lund Economic Studies nr 27, Lund.
- Ekberg, J, & Andersson, L, [1995], *Invandring, sysselsättning och ekonomiska effekter*, Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Ds 1995:68, Finansdepartementet.
- Huddle, D, [1994], *The Net National Cost of Immigration*, Carrying Capacity Network, Washington DC.
- Gustavsson, B, [1990], "Public Sector Transfers and Income Taxes among Immigrants and Natives in Sweden", *International Migration*, vol 28, nr 1, s 181–200.
- Lundvik, P, [1995], "General Accounting in a Small Open Economy", manuskript Konjunkturinstitutet.
- Muller, T & Espenhade, T, [1985], *The Fourth Wave*, Urban Institute Press, Washington DC.
- Passel, J, [1994], "Immigrants and Taxes: A Reappraisal of Huddle's The Cost of Immigration", Program for Research on Immigration Policy 29, Urban Institute, Washington DC.
- Riksförsäkringsverket, [1995], *Socialförsäkring 1991 och 1992*, Sveriges Officiella Statistik, Stockholm.
- Riksförsäkringsverket, [1995b], *Pensionsreformen – Lägesrapport Oktober 1995*, Försäkringskassaförbundet, Informationsenheten, Stockholm.
- Statistiska Centralbyrån, [1995], *Statistisk Årsbok*, Sveriges Officiella Statistik, Stockholm.
- Storesletten, K, [1995], *The Economics of Immigration*, doktorsavhandling, Carnegie Mellon University.
- Wadensjö, E, [1973], *Immigration och samhällsekonomi*. Studentlitteratur, Lund.